

Magnum Bullarium Romanum, Seu Ejusdem Continuatio

Quæ Supplementi loco sit, tum huicce, tum aliis quæ præcesserunt
Editionibus, Romanæ, & Lugdunensi ...

Constitutiones Variorum Pontificum in præcedentibus Editionibus
desideratas, summoque studio hinc inde conquisitas complectens

Luxemburgi, 1741

Nicolaus IV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74452](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74452)

ANNO
1284.

gari, plenius continentur, ab eisdem Prælati & Baronibus requisivit & petiit fidele Consilium sibi dare, utrum sibi expediret ac deceret idem negotium Regni Aragoniæ & Comitatus Barchinoniæ assumere, & etiam acceptare, sub lege, conventionibus, pactisve in vestris contentis litteris super hoc confectis, juxta moderationes declarationes, & concessiones de novo per memoratum notarium allatas & oblatas.

Qui quidem Prælati & Barones vicefimam primam Februarii ad tractandum & conferendum super hoc & deliberandum & vicefimam tertiam diem ejusdem mensis ad respondendum & dandum super hoc sua consilia, statuerunt.

Ipsa vero vigesima prima die, summo mane, ipsi Prælati & Barones, convenientes ad Palatium Regis, lectis iterum præfatis literis, & expositis in vulgari in partes altrinsecus successerunt, qui cum in principio suæ deliberationis, sicut antea, semper in varias traherentur sententias, tandem illo, ut piè credendum est, cujus agebatur negotium inspirante, cujus etiam, cum voluerit operatio non non novit molimina tarditatis repente, & quasi sub eadem hora, in indemnitate consilii ac sententiæ resederunt licet ipsos segregaret locorum distantia, & in quo concordaret una partium, altera penitus ignoraret, videlicet, quod consideratis omnibus, Regi Franciæ expediebat & Regno ipsumque Regem decebat, prædictum negotium assumere, & etiam acceptare.

Quod cum Barones Prælati per nobilem Virum Simonem Dominum de Nigella militem nuntiasent, ego & dictus notarius, non expectata die crastina, ad danda consilia assignata significabamus Regi ut ad Palatium suum accederet responsum, & Concilium à Prælati & Baronibus auditurus.

Quibus idem Rex acquiescens, statim, duobus filiis suis Philippo & Carolo, secum adductis, venit ad Palatium, & adunatis invicem Prælati & Baronibus præsentate ibidem toto ipsius Regis consilio generali, aliorumque multitudine numerosa, Bituricensis Archiepiscopus, & voluntate & mandato Prælatorum proposuit pro ipsis, & respondit ipsi Regi, quod considerato honore Dei, & sanctæ Romanæ Ecclesiæ, ac ipsius Regis & Regni Franciæ, nec non & utilitate fidei Catholicæ, expediens erat Regi, ipsumque decebat, juxta moderationes, declarationes & concessiones, allatas & oblatas per memoratum notarium, hujusmodi negotium acceptare, et in hoc omnes & singuli consentiebant, & hoc etiam consulebant.

Mox verò prædictus Dominus de Nigalla, pro Baronibus, de mandato eorum & expresso consensu, proposuit, quod in eandem sententiam & consilium concordarent, & concordabant, & etiam consulebant.

Rex verò continuo respondit, grates vobis omnibus refero quod bonum & fidele consilium præbuisistis, & adjunxit, ad honorem Dei, & sanctæ matris Ecclesiæ, sub forma prædicta assumimus hujusmodi negotium, & etiam acceptamus.

Et ut hæc omnia de consilio Prælatorum & Baronum procederent, injunxit eisdem Prælati & Baronibus, ut in crastino ad Palatium redirent, ut de ipsorum consilio unum de Filiis suis, excepto Primogenito ad hoc eligeret, & etiam nominaret.

Quod, dicta die crastina, præfatis Prælati & Baronibus convenientibus & consentientibus, de Carolo secundo genito dicti Regis extitit adimpleri.

Sanè, diebus aliquot intermissis ex causa tertio Kal. Martii, ego & Notarius supradictus accedentes ad Regem, petimus, quod agendum supererat in negotio Regni Aragonum, & Comitatus Barchinoniæ, adimpleri.

Statimque duobus Filiis suis memoratis, Philippo & Carolo, una cum consilio suo vocatis & præsentibus, lectis coram ipsis suprascriptis litteris, & per me Cardinalem distinctè & per articulos expositis in vulgari. Idem Rex genitor, & præfatus Carolus, ipso genitore approbante, & in his expresse consentiente, universa & singula, in suprascriptis litteris contenta, quæ memoratus Carolus filius à me sigillatim, super uno quoque interrogatus, se inseruit intellexisse, mihi vestro & Ecclesiæ Romanæ nomine solemniter stipulanti, eadem universa & singula, prout unumquodque ipsorum contingunt, juxta quasdam detractiones, declarationes, & concessiones, factas & faciendas, acceptato negotio, prout ista in quibusdam vestris litteris ad ipsum Regem, & aliis ad me directis, & per ipsum notarium ipsi Regi & mihi traditis, plenius continentur. Se inviolabiliter servaturos, & negotium hujusmodi profecturos solemniter promiserunt, se ad hoc, & successores suos, prout quemque eorum contingunt specialiter obligando.

Quibus actis ego J. Cardinalis de memorato C. Regis Franciæ Filio, ad occupandum idem Aragoniæ Regnum & Comitatum Barchinoniæ providi, & ipsum ad id faciendum singulariter deputavi sub modo qui sequitur infra scriptus.

Ego J. tituli sanctæ Cecilie Presbiter Cardinalis, auctoritate Apostolica, mihi in hac parte plene commissa, de vobis Domine C. quem Pater vester Philippus, Dei gratia, Rex Franciæ illustris, ad id nominavit, & elegit, sub lege conventionibus, pactisve, ab eodem genitore vestro, ac vobis mihi sanctissimi Patris, ac Domini, Domini Martini Divina Providentia, summi Pontificis, & sanctæ Romanæ Ecclesiæ nomine, sub forma præscripta solemniter promissis prout quemque vestrum contingunt, ad occupandum Regnum Aragonum & Comitatum Barchinoniæ provideo, & vos ad id faciendum singulariter deputato, in Terraconen. Civitate, ipsius Territorio, districtibus, & pertinentiis memoratæ Romanæ, ac Terraconen. Ecclesiarum per omnia Jure salvo, cujusmodi provisionem & deputationem taliter à me factas, idem Carolus memorato Rege Franciæ genitore suo approbante, & in his expresse consentiente acceptavit & recepit. Philippo Fratre suo primogenito præsentate, & in his eidem Carolo congaudente, homagium autem & juramentum, prout in nostris litteris continetur ab eodem Carolo eximiam & recipiam, cum ad ætatem, ad hoc aptam, pervenerit, quam implere creditur idem Carolus infra mensem à tempore confessionis præsentium numerandum.

In cujus rei Testimonium sigillum meum duxi præsentibus appendendum.

Datum Anno prædicto Kalendas Martii Pontificatus nostri Anno tertio.

NICOLAUS QUARTUS,
PONTIFEX CXCIII.

ANNO DOMINI MCCLXXXVIII.

Vide Compendium Vitæ in Magni Bullarii Romani Tom. I. hujus Editionis Luxemb. 1727. fol. 159.

I.
Bulla Regi Angliæ directâ, monitoria ut inducat ALFONSUM Regem Aragoniæ, quod intendat liberationi Caroli primo geniti Regis Siciliæ, quem carceri derinuit mancipatum: Anno 1288.

NICO-

ANNO
1284.ANNO
1288.

I.
Ex Arch.
Angliæ Ri-
mer Tom. 2.
pag. 358.

ANNO
1288.

NICOLAUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei, carissimo in Christo filio, Regi Anglia illustri salutem & Apostolicam benedictionem.

AD liberationem carissimi in Christo filii nostri Caroli primogeniti claræ memoriæ C. Regis Siciliae, paternæ sollicitudinis studio intendentes, Nobilem virum Alphonsum, natum quondam Petri, olim Regis Aragonum, qui primogenitum ipsum detinet carceri mancipatum, per nostras monemus Litteras speciales, ut eundem primogenitum sublato difficultatis obstaculo plenæ restituat libertati.

Venerabilibus quoque fratribus nostris B. Ravennat. & P. montis Regalis Archiepiscopis, ac dilecto filio fratri Raynono de Viterbio, Ordinis Prædicatorum, sedis Apostolicæ nunciis, per alias litteras nostras injungimus, ut eundem Nobilem personaliter adeuntes, ei prædictas, quas sibi, sicut præmittitur, dirigimus litteras representent; ipsum, quod hujusmodi apostolicis monitis & beneplacitis humiliter, & efficaciter acquiescat, sollicitè inducendo.

Rogamus itaque celsitudinem Regiam & hortamur attentè, quatinus, pro nostra & Apostolicæ sedis reverentia eundem Alphonsum efficaciter & diligenter inducas, ut monitis & beneplacitis supra dictis humiliter & efficaciter acquiescere non postponat; ita quod exinde Regiæ devotionis promptitudinem non immerito commendemus.

Datum Romæ apud Sanctam Petrum Id. Martii Pontificatus nostri Anno primo.

Factis, sive conditionibus pro liberatione Caroli Principis Salernitani conventis assensum se præbere nullo modo denunciat: anno 1288.

NICOLAUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei, carissimo in Christo filio, Regi Anglorum illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

DUdum ad procurandam liberationem carissimi in Christo filii nostri Caroli, Primogeniti, claræ memoriæ C. Regis Siciliae, qui contra Deum & justitiam, contra fas & licitum carceralibus vinculis detinetur, pio & laudabili concepto proposito Regalis benignitatis felicis recordationis, Honorium Papam, Prædecessorem nostrum, dum adhuc viveret, per litteras & nuncios requisivit, ut ad partes illas aliquos probos viros, ad procurandam unâ recum, liberationem hujusmodi duceret transmittendos.

Qui, Regiæ requisitionis instantiæ benignus annuens, dictumque prosequens uberi favore negotium, Venerabiles Fratres nostros B. Ravennat. & P. Montis Regalis Archiepiscopos, propter hoc ad partes ipsas, certis datis eis informationibus, destinavit.

Postmodum autem ad prædecessoris noticiam prælibati pervenit, quod nonnullis pacis tractatibus inter eundem Primogenitum & Alphonsum ac Jacobum, quondam Petri, olim Regis Aragon, filios, hætenus habitis dictus Alphonsus sibi per Ecclesiæ Salsen. Præpositum intinnavit, quod idem Jacobus & Constantia, mater ejus per certos nuncios duxerant requirendum, ut ipse à compositione sive concordia, pridem inter eum illosque tractata, dum adhuc

in Siciliae partibus Primogenitus ipse esset, recedere non deberet, quodque dictus Alphonsus intendebat omnino eorum in hac parte profecti voluntatem.

Verumtamen procuraret, eosque compelleret quod contenti existerent ut, absque conditione, vel retentione aliqua, Siciliae insulam, cum Insulis omnibus quæ sibi adjacere noscuntur, terramque totam infra Reg: Archiepiscopatus limites consistentem Tunitique tributum, Regi Siciliae debitum eidem Jacobo & Hæredibus suis in perpetuum Primogenitus ipse duceret concedenda.

Et quod insuper procuraret & faceret, ut concessionem, seu donationem hujusmodi Sedes Apostolica confirmaret, ac processus contra eundem Petrum, super privatione Regni Aragon. & alios quoslibet contra præfatos Alphonsium, Jacobum & Constantiam, eorumque vassallos per sedem ipsam habitos; nec non & concessionem de prædicto Aragon. Regno factam, totaliter revocaret.

Quodque præfatus Alphonsus adjectat per Salsen. Præpositum supra dictum, quod nec per obfides, neque per securitates illas, poterat dictus Primogenitus quomodolibet liberari, donec prædicta perducta existerent ad effectum.

Ac etiam eundem Jacobum & ipsius Primogeniti natam, ætate majorem, ac Primogenitum ejus, & Islandam, Alfonsi & Jacobi prædictorum sororem, contingeret matrimonialiter copulari.

Et ut prædicta possent melius perfici efficaciusque compleri, Treugæ, quæ Romanam Ecclesiam, & ejus vassallos, ut Patriæ verbis utamur, includerent, iniherent à medietate mensis Maii, tunc venturi proximo, inchoandæ, ac ex tunc per biennium duraturæ; ita tamen quod idem Jacobus præfatus Alfonso in guerra qualibet posset auxilium impertiri.

Quare præfatus Prædecessor, præmissa diligenter attendens, eaque ferens, non indignè, moleste, cum illa in derogationem grandem honoris Ecclesiæ, ac ejus, & ipsius Primogeniti Hæredumque suorum grave præjudicium opprobrium plurimum, & læsionem multiplicem redundarent, tractatum hujusmodi, de fratrum suorum Consilio reprobavit expresse: Et si forte de facto processerat, cassavit & penitus vacuavit, ipsum omnemque illi similem præsumi ulterius districtius inhibendo; & si quis ex tunc foret quoquomodo præsumptus, eum decrevit irritum & inane, ac nullius existeret firmitatis.

Præfatus verò Prædecessor natura debitum persolvente, à nobis & fratribus nostris, quorum nos tunc numerus includebat, per litteras speciales & nuncios celsitudo Regia postulavit, ut pro liberatione Primogeniti supra dicti complenda, quæ prout ipsarum innuebat series litterarum, sub certis conditionibus, quarum nobis & fratribus ipsis certitudo non aderat, præventura in proximo sperabatur ad prorogationem Treugarum, per carissimum in Christo filium nostrum Philippum Regem Francorum Illustrum, cum Alfonso faciendam prædicto, à Feste Beati Michaelis, tunc proximo secuturo, usque ad annum, opem daremus & operam efficacem.

Unde nos & iidem fratres nostri gerentes potissime cordi negotium, & liberationem hujusmodi, votis ferventibus cupientes, etiam ipsius sollicitam & perseverantem prosecutionem negotii; sub certa forma sollicitius & affectuosius exhortantes, prædicto Regi Franciæ super hoc, quamquam hujusmodi nobis existerent conditiones incertæ, nostras sub certa forma litteras, de qua vidimus expedire negotium,

ANNO
1288.II.
Ex Arch.
Angl. Rimer
Tom. 2. pag.
358.

ANNO
1288.

per eosdem nuntios suos, quos celer iter expedi curavimus, duximus dirigendas aliis nihilominus tibi, super hoc subsequens, exhortatoris litteris destinati.

Cumque postmodum superna dispositioni arbitrio, ad Apostolica promoti fuisset fastidium dignitatis, carissima in Christo filia nostra Maria consors Primogeniti supra dicti, per dilectum filium nobilem Virum Ricardum de Noblaus, ejus nuncium, a nobis, pro liberatione ejusdem Primogeniti consummando negotio, certum pecuniarum subsidium postulavit.

Ad nostram nihilominus perducto notitiam, quod liberatio eadem sub gravissimis & durissimis pactis, & considerationibus variis & diversis quorum nonnulla annotantur inferius, tractabatur; de quibus aliqua, si diligenter attenditur, & sollicita meditatione pensatur, divinae majestatis oculis odiosa, nonnulla iniuriosa & periculosa nimis Ecclesiae, nonnulla plena dispendiis & damnosa valde Primogenito & Haeredibus supra dictis quaedam non modicum, immo quamplurimum praedjudicialia Regi Franciae memorato, quaedam fore impossibilia, quaedam illicita peccnitiosa exemplo, ac horrenda & abominanda fidelibus, prout ex eorum inspectione plene colligitur dignoscuntur.

Quare super his cum fratribus nostris exacta & matura perpena saepe deliberatione praehabita, prout tanti, & tam ardui negotii qualitas exigit, non vidimus, quantumcumque personam ipsius primogeniti diligamus, quantumcumque statum votivum & prosperum exquiramus ipsius, suaeque liberationis cupiamus effectum hujusmodi pactis & conditionibus quomodolibet annuend. cum dictus Primogenitus libertati taliter restitutus, gravioribus quodammodo ligatus vinculis, & statui duriori subiectus, ejusque filii multimodis expositi casibus viderentur. Et Ecclesia etiam quibusdam validis redderetur circumplexa funiculis, & majoris oneris sarcina praegravata.

Praedictam consortem rogantes attentius & hortantes, ut profundae considerationis indagine praenissa discutiens, & infra claustra peccatoris sedula & attenta meditatione revolvens, advertens quoque sollicito sincerum & benevolum, quem in hac Ecclesia eadem gerit affectum, patienter sustineat, & submantis humilitate comportet, si pacta & conditiones hujusmodi non duximus admittenda; nam si pecuniarum duntaxat subsidium ad liberationem ejusdem primogeniti existeret opportunum, gratiosam satis & favorabilem se praedicta Ecclesia exhiberet.

Porro carissime filii, non indigne mirari possemus quod tractatus hujusmodi feriem, quae non erat procul dubio velanda silentio, nobis & fratribus nostris cum de numero, sicut praemittitur essemus, ipsorum, non duxit sollicitudo Regia intimidanda; quodque tam gravibus pactis & conditionibus Regius animus acquievit; nam, & si praefati primogeniti liberatio, sub decentibus, licitis, possibilibus, & honestis conditionibus, sine pactis, grata nobis existeret, praedictis tamen pactis seu consimilibus nullatenus praerberemus assensum.

Ea vero, quae de pactis & conditionibus ipsis praesentibus inferi fecimus, haec sunt.

Ponentur in posse Alphonfi noi quondam Petri olim Regis Aragonum, pro obsidibus, tres filii carissimi in Christo filii nostri, Caroli primogeniti, datae memoriae, C. Regis Siciliae, & carissimae in Christo filiae nostrae Mariae consortis ejus, duos scilicet majores post primogenitum ante liberationem suam infra decem menses, & pro securitate ipsius primogeniti ponatur etiam in posse dicti Alphonfi, si-

mul cum aliis natis post primogenitum, & alius filius praedictorum Caroli & Consortis, qui est in provincia ante sui liberationem.

Item ponantur in posse praefati Alphonfi & haeredum suorum, ante ipsius Caroli primogeniti liberationem quinquaginta millia marcarum argenti, scilicet triginta millia marcarum in pecunia auro & argento, & viginti millia marcarum in securitate; quam securitatem viginti millium marcarum debet facere illustris Rex Angliae Alphonso praedicto & suis haeredibus; de qua iidem Alphonfus & haeredes sui sint pacati sub tali conditione quod, nisi infra dictos decem menses, postus fuerit primogenitus Caroli & Consortis praedictorum, in pleno posse memorati Alphonfi & haeredum suorum, ex tunc dicta pena sit applicata eidem Alphonso, vel haeredibus pro poena & tertius filius, datus pro primogenito, sit incurus eidem Alphonso, vel haeredibus suis, salvo eidem vita & membris; si vero praedicta completa fuerint, infra dictos decem menses, restitatur filius datus pro primogenito, & quantitas, & securitas data ratione dictae quantitas sit absoluta.

Item, debet ponere praefatus Carolus primogenitus, ante sui liberationem, in posse ipsius Alphonfi, & haeredum suorum, obsides primogenitos Baronum & magnatum, militum, Civium, & Burgensium Provinciae, usque ad numerum quadraginta, illos, scilicet, quos idem Alphonfus, vel ejus haeredes elegerint, de quibus magis sibi placuerit: vel saltem, de illorum obsidum Provinciae numero medietas tradatur, una cum filiis dicti Caroli, Alphonso praefato, vel haeredibus suis ante liberationem ejusdem Caroli, & alia medietas infra tres menses post liberationem suam de qua traditione medietas obsidum facienda, infra tres praedictos menses, detur dicto Alphonso vel haeredibus suis firma securitas de qua ipse sit contentus, & si aliqui fuerint ex ipsis Baronibus & Magnatibus, qui filios non haberent personae ipsorum ponantur in hostagis, in posse dicti Alphonfi vel haeredum suorum, vel pro personis, possint dare totidem de proximioribus suis, qui sufficientes ad hoc fuerint ad cognitionem ipsius Alphonfi vel haeredum suorum.

Et quod dictus Carolus faciat fieri homagium, cum juramento, dicto Alphonso, vel ejus Procuratori, per Castellanos Castrorum ejusdem Caroli in Provincia, quod nisi pacem fecerit dicto Alphonso, & Jacobo fratri ejus, & haeredibus ipsorum, pro se & Romana Ecclesia, & illustribus . . . . . Franciae & Carolo Aragoniae Regibus, de qua idem Alphonfus sit contentus, vel haeredes sui, vel nisi ad carcerem ipsius vel haeredum suorum redierit infra tres annos, quod attendant cum Castris & obediant eidem Alphonso & haeredibus suis, ut Domino: & terra provincia sit totaliter ipsius Alphonfi & haeredum suorum in perpetuum, jure hereditario, & ipsi Castellani non tradant dicta Castra praedicto Carolo primogenito, nec alicui alii, nisi dicto Alphonso, vel haeredibus suis vel cui, seu quibus idem Alphonfus vel haeredes sui mandaverint, ubi dictus Carolus primogenitus non compleverit praedicta, nec ipse Carolus possit eis dicta Castra auferre.

Et si contigerit aliquis ex illis Castellanis mori, dictus Carolus primogenitus non possit, loco ipsorum defunctorum, aliquem vel aliquos Castellanos substituere, nisi de consanguineis proximioribus dictorum obsidum.

Et ipsi substituti faciant homagium cum sacramento ipsi Alphonso & haeredibus suis, juxta formam sub qua defuncti ipsi eidem Alphonso dictum juramentum & homagium praestiterunt,

ANNO
1288.

ANNO
1288.

& ipsa Castra commendentur & tradantur, ante liberationem ipsius Caroli primogeniti consanguineis proximioribus ipsorum oblidum.

Et nihilominus, pro praedictis omnibus & singulis, syndici Civitatum & Villarum, nomine suo, & Universitatum suarum, Barones autem & milites per se faciant juramentum, & obligent se, cum publicis instrumentis, eidem Alfonso, vel suis haeredibus, vel ejus Procuratori, ante liberationem Caroli primogeniti memorati, quod attendant & obediant ei, ut Domino, vel ejus haeredibus, nisi dictus Carolus primogenitus, vel ita compleverit, vel ad ipsius Alfonso carcerem redierit, vel haeredum suorum, infra praedictum terminum, absolvat eos cum publico instrumento, suo sigillo sigillato, à naturalitate, & fidelitate, & Dominio, quibus sibi tenentur.

Item, ante deliberationem ipsius Caroli primogeniti, debent prorogari & firmari treugae, quae sunt hodie inter Regem Francorum illustrem & eundem Alfonso, eodem modo quo praesentes treugae datae & firmatae sunt, à Festo sancti Michaelis, proximo venturi, usque ad annum completum, & quod dictus Carolus primogenitus faciat dari treugas per annum praedictum completum, de tota Provincia dicto Alfonso, vel Jacobo fratri suo, & eorum haeredum, de omnibus quae hodie tenent.

Item, dictus Carolus primogenitus, post liberationem suam, debet procurare & facere quod, infra prorogationem praedictarum treugarum, ipse & Ecclesia Romana, & praefati Franciae & Aragoniae Reges pro se, & Valitoribus suis, dabunt treugas praedictas memorato Alfonso & Jacobo fratri suo, & haeredibus ipsorum, ac etiam valitoribus eorumdem de omnibus quae dicti Alphonsus & Jacobus, & haeredes ipsorum tenebunt.

De qua dabuntur treugae dictorum trium annorum à die deliberationis suae usque ad tres annos completos, & ultra per sex menses, si dictus Carolus primogenitus, in fine dictorum trium annorum, non redierit ad carcerem Alfonso praedicti, vel haeredum ipsius, quod nisi faceret & completeret, & fieri faceret, & compleri, vel nisi ad carcerem dicti Alfonso, vel haeredum suorum redierit infra prorogationem praedictarum treugarum unius anni, hostagia omnia, per ipsum Carolum Primogenitum data, & terra Provinciae, & quantitas quinquaginta millium marcarum argenti, pro securitate Ecclesiae Romanae facienda, assignata sint incurta in posse Alfonso praedicti, vel haeredum ipsius, ad faciendum de eis suas liberas voluntates, salvis oblidibus vita, & membris, & quod dictus Alphonsus debet, pro se, & Jacobo fratre suo, & nihilominus dari faciat ab eodem Jacobo treugas omnibus praedictis, à quibus treugas recipient, & eo modo quo sibi dabuntur.

Item, dictus Carolus primogenitus infra annum unum post deliberationem suam, procurabit & faciet fieri quod Ecclesia Romana firmet & assecuret idoneis quod, nisi dictus Carolus primogenitus faciat pacem eidem Alfonso & Jacobo fratri suo, de qua sint contenti iidem Alphonsus & ejus haeredes, vel nisi redierit ad carcerem ipsius Alfonso, infra tres annos, post liberationem suam, & quod Ecclesia non faciat guerram Alfonso praedicto, vel Jacobo fratri suo, vel haeredibus eorumdem, nec terris quas hodie tenent & possident, nec juvabit praenominatum Carolum primogenitum, nec nocebit eidem Alfonso, nec Jacobo fratri suo, nec haeredibus eorumdem, nec Jacobo fratri suo, nec haeredibus eorumdem, nec terris quas

hodie possident ex aliqua causa, & si istam securitatem non procuraverit nec fieri fecerit, infra unum annum post deliberationem suam, ut praemittitur, admittat quinquaginta millia marcarum argenti, quae applicentur eidem Alfonso & haeredibus suis: quam quidem pecuniam assecuret per Regem Anglorum illustrem, ante sui liberationem, in posse ipsius Alfonso & haeredum suorum, sub securitate, de qua idem Alphonsus & haeredes ejus sunt contenti; salvo quod si infra dictos tres annos pacem fecerit eidem Alfonso, & Jacobo, & haeredibus suis de qua idem Alphonsus, & ejus haeredes pacati existant, vel ad carcerem saepe dicti Alfonso, vel haeredum suorum redierit, dicta securitas, ratione praefatae poenae, sit absoluta, & ipse Carolus primogenitus absolutus à poenae incurfione praedicta.

Item, si praefatus Carolus primogenitus, infra tres dictos annos, pacem non fecerit praefatis Alfonso & Jacobo fratri suo, & haeredibus suis, pro se & Ecclesia Romana, & praefatis Franciae & Aragoniae Regibus, de qua dicti Alphonsus & ejus haeredes pacati existant, vel nisi redierit ad carcerem ejusdem Alfonso vel haeredum ipsius, hostagia omnia, per ipsum Carolum primogenitum data, & terra provinciae sint incurta in posse dictorum Alfonso vel haeredum ipsius ad faciendum de eis suas liberas voluntates, salvis ipsis oblidibus vita, & membris; & salvo quod, si contingeret ipsum Carolum primogenitum mori, infra dictos tres annos, & occasione ipsius mortis supervenientis non possit pacem facere, ut praedicitur, hostagia per ipsum data, & Terra Provinciae non sint incurta in posse dictorum Alfonso, & haeredum ipsius, sed dicti Obfides remaneant, & sint sub obligatione sua, & ejus dominio tam diu, donec ipsum negotium per pacem, de qua praefati Alphonsus & haeredes sui pacati existant, fuerit consummatum; salvis eisdem oblidibus vita & membris, & quantumcumque differatur pacis perfectio, fiet restitutio de hostagiis post pacis perfectionem.

Item, praefatus Alphonsus assecuret, per jam dictum Regem Anglorum, quod compleat saepe dicto Carolo primogenito, & ejus haeredibus, omnia quae sibi promittit, praedicto tamen Carolo primogenito complete, etiam dicto Alfonso & suis haeredibus, quae sibi in sua deliberatione promittit.

Item, saepe dictus Carolus primogenitus promittit, cum juramento, corporaliter praestando, praedictis Alfonso & ejus haeredibus, ante sui liberationem, & etiam post quam fuerit cum Rege Anglorum praedicto, infra triduum, quod faciet pacem eidem Alfonso, & Jacobo fratri ejus, ac haeredibus eorumdem, pro se & Romana Ecclesia, nec non & Franciae & Carolo Aragoniae Regibus memoratis, de qua dicti Alphonsus & haeredes ipsius sint pacati, vel redibit ad carcerem dicti Alfonso, vel haeredum suorum, infra triennium post liberationem suam; & quod infra spatium ejusdem triennii nihil pati contrarium procurabit, neque per se alium neque aut tractando de praedictorum Alfonso & Jacobi, vel haeredum ipsorum incommodo, quantum ad personas, & bona & terras, & alia, quae ipsi tenebunt & possidebunt tempore liberationis Caroli primogeniti supra dicti, aut molestias, per se vel per alios inferendo aut conspirationes aliquas contra eos vel eorum aliquem faciendo aut fieri permittendo, ubi ipse per se vel alium machinamenta hujusmodi poterit impedire.

Item dictus Carolus Primogenitus promittet, & jurabit, ante sui liberationem, quod complebit, & fieri faciet, terminis in hoc scripto

ANNO
1288.

ANNO
1288.

contentis, omnia quæ superius sunt expressa, & quod juramenta, & omnia pacta, in præsentis scripti annotatione contenta, renovabit infra triduum postquam fuerit cum Rege Anglorum illustri, quod, si non faceret, sit infamis & perjurus, & nunquam honore Regio potiarur, vel Regio nomine nominetur.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, Id: Martii, Pontificatus nostri Anno primo.

III.
Ex Arch.
Ang. Rimer.
Tom. 2. pag.
365.

Bulla Regi rogatoria, quod, ejus ministerio, Carolus Princeps Salernitanus, plenariæ libertati restituatur: anno 1288.

NICOLAUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei, carissimo in Christo filio Regi Angliæ illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Regali memoria non credimus excidisse, quod felicis recordationis, Honorio Papæ prædecessori nostro varia pacta & conditiones, dudum tractato ut dicebatur, & inita super liberatione dilecti filii, nobilis viri, Caroli primogeniti, claræ memoriæ, Caroli Regis Sicilia, præsentata fuerunt.

Quibus idem Prædecessor recensitis plenius & inspectis, & comperto denique quod illa in derogationem grandem Honoris Ecclesiæ Romanæ, ac ejus & ipsius primogeniti, hereditumque suorum grave præjudicium multum opprobrium & læsionem multiplicem redundabant, pacta & conditiones prædicta, de fratrum suorum Consilio, reprobavit expresse.

Cumque postmodum, per ejusdem Prædecessoris obitum, Apostolica sede vacante, quædam ex præmissis pactis, & conditionibus, ac nonnulla alia collegio sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium præsentata & oblata fuissent, prædictum Collegium, deliberatione super ipsis inter se habita diligenti, ea ut pote memorata Ecclesiæ ac primogeniti, & hereditumque suorum prædictorum, honori contraria, nullatenus admittere voluerunt, nosque demum, ad apicem summi Apostolatus, divina dispositione assumpti eadem pacta & conditiones, quæ dicto Collegio præsentata fuerunt super liberatione præfati primogeniti, nostris auribus intimata, non duximus, ex justis causis, quas tibi scripsisse recolimus admittenda.

Veruntamen, quia ipsius Caroli detentio nobis admodum est molesta ejusque affectio graviter nos perturbat, nec mirum, cum ipsum, ut pote ipsius Ecclesiæ peculiarem filium, inter privata dilectionis contineamus amplexus ejusque libertatem, quantum cum Deo possumus, ferventer quæramus, & liberationem ferventius affectamus.

Celsitudinem Regiam attente rogamus & hortamur in Domino Jesu Christo, quatinus, cum pro tractanda liberatione dicti primogeniti varios sumptus sustinueris, ut intelleximus, & labores a prosecutione hujusmodi negotii non desistas, sed per honestos modos & licitos & etiam honori Ecclesiæ congruos, ut effectum consequatur optatum, interponas sollicitè ac efficaciter partes tuas: ita quod, tuo ministerio, idem primogenitus faciente qui potest, restitui valeat plenariæ libertati.

Datum Reat. septimo Calendis Junii, Pontificatus nostri Anno primo.

De Translatione Abbatie de Aberconwey, & de validitate Bullarum à Pontifice nondum benedicto, & consecrato consecratarum, ac electi nomen nullatenus exprimentium Anno 1289.

NICOLAUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei dilectis filiis Abbati & Conventui Monasterii de Aberconwey in Vuallia, Cestertiensis Ordinis, Bangarensis Diocesis, salutem & Apostolicam benedictionem.

EX parte carissimi in Christo filii nostri Edwardi Regis Angliæ illustris, fuit propositum coram nobis, quod felicis recordationis, Honorius Papa, Prædecessor noster, ante consecrationem, & benedictionem suam, intellecto, quod Monasterium vestrum ob certas causas rationabiles in loco, ubi tunc erat non poterat commode remanere, Præfatus Prædecessor nondum benedictus, & consecratus ad devotam ipsius Regis supplicationis instantiam, transferendi præfatum monasterium de præmissis loco ad locum, in quo nunc situm esse dignoscitur, per litteras suas bullatas bulla sua, quæ nomen suum nondum exprimebat, vobis concessit liberam facultatem: sicque vos litterarum ipsarum auctoritate, sicut asseritis, de priori loco præfatum monasterium transfulistis. Licet igitur quoad hujusmodi actum seu gratiam, eadem litteræ, sic bullate plenam, immo plenissimam in se habeant potestatem, maxime cum sedes Apostolica, ante consecrationem & benedictionem Electi in summum Pontificem, cum defectiva bulla, Electi nomen nullatenus exprimente, bullare litteras suas consueverit ab antiquo.

Ut tamen de mentibus rudium error omnis totaliter evellatur, vestris & ipsius Regis devotis supplicationibus inclinati, quod per easdem litteras super hoc factum est ratum & firmum habentes id, prout tenemur auctoritate Apostolica approbamus & præsentis scripti patrocinio communimus; nihilominus declarantes seu discernentes hujusmodi translationem dicti monasterii, eandem vim eundemque vigorem habere, ac si per litteras dicti Prædecessoris, integra bulla bullatas alias tamen legitime facta esset.

Nulli ergo &c. Datum Reate 12. Calendis Septembris Pontificatus nostri Anno secundo.

Edicit quomodo decima Angliæ Regi concessa colligi debeat, & à quibus, & per quas personas: Anno 1290.

NICOLAUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei, carissimo in Christo filio Eduardo Regi Angliæ illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Nuper tibi, per alias nostras litteras, decimam Ecclesiasticorum Proventuum Regnorum Angliæ & Scotiæ, ac Terrarum Hiberniæ, & Walliæ sub certis formis & modis, duximus concedendam.

Tecum tamen præcipue, non in tenebris sed in luce ambulare volentes nolumus te latere, quod nostra intentionis existit, ut Collectores, seu superintendentes ejusdem decimæ colligendæ deputandi, à nobis declarationes

ANNO
1289.

IV.
Ex Arch.
Angl. Rimer.
Tom. 2. pag.
427.

V.
Ex Arch.
Rimer Tom. 2.
pag. 475.

obser-

ANNO
1290.

obseruent, quæ à collectoribus seu superintendentibus collectæ decimæ sex annorum, impositæ à sanctis recordationis Gregorio Papa decimo Prædecessore nostro in Concilio Lugdunensi, hætenus sunt servatæ, seu ab Apostolica fide, in prædictis Regnis & Terris mandata servari præsentibus annotatas, quæ tales sunt.

De redditibus & proventibus leprosiarum domorum Dei & hospitalium pauperum qui in usus leproforum, infirmorum & pauperum convertuntur decima non solvetur.

Moniales etiam, aliaque regulares personæ, quarum redditus & proventus Ecclesiastici adeo sunt tenues & exiles, quod de illis sustentari non possunt, sed pro habenda vitæ suæ sustentatione necesse habent publicè mendicare, & elemosinas publicè petere dictam decimam non persolvant.

Seculares quoque Clerici quorum Ecclesiastici redditus & proventus annui summam sex marcarum argenti non excedunt, eandem decimam non præstabunt.

Si verò una persona plura habeat beneficia quorum nullum per se acceptum dictam summam sex marcarum annuatim attingat, simul tamen collecta in annuis proventibus summam memoratam excedat, quotquot, vel quantumcumque modica fuerint, de omnibus & singulis decima persolvetur.

Sed non solum solvetur de Pitantiis monachorum, similiter de ipsis, quæ à Christi fidelibus relinquuntur Ecclesiis; ut ex eis perpetui emanent redditus.

Item de exenniis, Prælati & aliis Personis Ecclesiasticis liberaliter factis, decima non solvetur.

Declaramus autem quod his, qui vendunt proventus beneficiorum suorum, quæ personalem residentiam non requirunt, solvent decimam pro solo pretio quod recipietur de eisdem; dum tamen circa hoc in fraudem decimæ nihil omnino agatur.

Sed Ecclesiastica persona, quæ in Ecclesia sua, seu beneficio, quod residentiam personalem requirit, non resederit, sed faciat in eodem per firmarium vel vicarium deserviri, deputando ipsi Vicario, vel firmario certam suorum proventuum portionem, non deducet partem Vicarii seu firmarii, sed de universis ipsius Ecclesiæ vel Beneficii proventibus decimam exhibebit.

Declaramus etiam quod de Silvis seu nemoribus quæ non consueverunt vendi, nihil solvetur, nisi fortè aliquid de illis venditum fuerit durante decima: & tunc extimabitur quantum valere debeat annui redditus pars vendita secundum assisiam quæ consuevit fieri de nemoribus, in partibus illis, in quibus nemo venditum situm fuerit; & de sola extimatione decima persolvetur, & nisi de eo quod perciperetur de dictis silvis, seu nemoribus, quæ vendi non consueverunt, nec fortè vendentur durante decima ex venditione pascuagii, seu herbagii, seu alterius consimilis proventus eorundem nemorum, & silvarum; & si non vendantur huiusmodi pascuagia, herbagia & similia non solvetur decima de iis; ita tamen quod in fraudem decimæ nihil circa hoc attentetur.

Idemque de pasuis, herbagiis & consimilibus obventionibus silvarum cæduarum volumus observari.

De stagnis & piscariis, si vendantur de pretio decimæ sic solvetur, videlicet, quod fiet collatio de numero annorum quibus ante venditionem ultimam, vendita non fuerint ad quantitatem pretii ex ipsa ultima venditione

recepti, ut pretio diviso in partes, secundum annorum numerum, durante decima, solvetur decima ipsa de tot partibus pretii ex ipsa venditione recepti quot fuerint anni prædicti.

Ut, si forte sunt quinque anni elapsi, ex quo fuerat stagnum venditum, & nunc vendatur pro centum marcis, sicut de pretio quinque partes, & pro tribus annis quibus durabit decima, solvetur ipsa decima de tribus partibus pretii tantum, videlicet, de sexaginta marcis; & sic multiplicabuntur, & minuentur partes pretii, prout plures vel pauciores fuerint dicti anni.

De venationibus autem & piscariis Fluminum & Lacuum, si vendantur, & Sylvis cæduis, idem quod de stagnis fiet.

De piscibus stagnorum vel bestiis garenarum quos pro usu, vel esu suo capi, & sic consumi, vel sine fraude donari contigerit, decima non solvetur.

Et, quia nonnulli obtinent à monasteriis & Ecclesiis Prioratus, Grangias domos, redditus, pensiones, & census, in solvenda de iis decima credimus distinguendum, videlicet, an talia in beneficium habeantur; An ex contractu? An ex mera gratia? Et an pro mercede laboris vel obsequii.

Et quidem obtinentes talia in beneficium & etiam ex mera gratia, sive hoc sit concessum per Sedem Apostolicam, sive per ipsorum monasteriorum vel Ecclesiarum personas, de illorum proventibus solvent decimam.

Cum autem obtinentur talia ex contractu, puta ad pensionem, vel firmam annuam, in qua non est facta gratia obtinenti, sed in hoc uterque contrahentium studuit conditionem suam facere meliorem, perceptores pensionis vel firmæ de ipsa pensione, vel firma decimam exhibebunt.

Si autem, quis ante vel post concessionem huiusmodi decimæ, ad vitam propriam emit proventus Prioratus, vel aliorum prædictorum, pro aliqua pecuniæ quantitate, ita quod in hoc ei scienter gratia non est facta: Considerabitur quantum extimatione communi valeant annui proventus Prioratus Grangiæ, domus, terrarum, seu redditum huiusmodi, & secundum hoc ab illis quorum est horum proprietas, qui inde pretium pro futuro tempore receperunt per tres annos decima exigetur.

Si autem in iis gratia facta sit obtinentibus, quia scienter pro minori pretio, quam valeant, sunt talia vendita vel locata: ipsi obtinentes & non monasterium vel Ecclesia, de illo, in quo gratia facta est ipsis, & de reliquo, illi, quorum est proprietas, decimam exhibebunt.

Si autem personis aliquibus pro justa mercede, seu remuneratione laboris vel obsequii, præstiti vel præstandi, talia concessa sunt: ii, quorum est illorum proprietas, in decimatione proventuum suorum etiam horum proventus merito numerabunt, & de illis, sicut de aliis, quos pro certis suis utilitatibus expendunt, decimam exhibebunt.

Quod si hæc per illos, qui ea obtinent, ritè in alios sunt translata, quia res transit cum onere suo, etiam circa illos quæ prædiximus servabuntur.

Nec deducuntur expensæ, quæ pro monachis, qui in talibus Prioratibus Grangiis, seu domibus in beneficium, seu ex mera gratia concessis, ex parte teneri debent fieri dignoscuntur: expensæ autem illorum monachorum vel personarum, qui teneri debent ex pacto, in prioratibus, grangiis, seu domibus, ad justam firmam vel pensionem concessis, sive determinatæ fuerint, sive non extimabuntur ex-

ANNO
1290.

timatione communi, & talem extimationem Monasterium vel Ecclesia, cuius illorum est proprietas, cum suis Proventibus decimabit.

Praelati de procurationibus, quas in victualibus percipiunt, decimam non persolvant; Sed qui eas praestant huiusmodi victualia, in decimatione suorum proventuum, & reddituum numerabunt & solvent decimam de eisdem.

De illis autem procurationibus, quas Praelati in pecunia numerata rite percipiunt ab antiquo, & quas percipient etiam non visitarent, decimam praestare tenentur.

Praelatus autem, qui procurationem, quam sine visitatione potuit de jure percipere in pecunia numerata, remittit alicui Ecclesiae, quia remittit quod sibi debetur, & de quo solvitur decimam si receperit illud, tenetur ex tali procuratione decimam exhibere.

Si vero procurationem quam tantum in victualibus licet percipi, fortasse remittat persona Ecclesiastica, cui remissio facta est huiusmodi, victualia cum aliis suis proventibus, cum solver decimam, extimabit, cum etiam, si non esset remissa, hoc facere teneretur.

In solvendo decimam supra dictam solae expensae necessariae, quae sunt in re ex qua fructus percipiuntur, arando, & colendo, ac colligendo fructus, sine quibus non possunt ipsi fructus percipi, deducuntur.

Expensae autem, quae sunt in Castrorum Custodiis, cum sint extra rem, vel etiam in aedificiis construendis vel conservandis, nullatenus deducuntur.

Sic nec illae, quae pro villis tuendis fierent in guerris, seu etiam calvacatis.

De iis quoque, quae consistunt in jurisdictione,mero Imperio, Regalibus, atque similibus, solvetur decima: deductis moderatis solaribus, quae ante concessionem decimae, consueverunt persolvi Judicibus Officialibus consimilibusque personis, sine quibus iudicatio, & caetera similia nequeunt exerceri, ita tamen quod in fraudem decimae nihil circa hoc aliquatenus attentetur.

Sed expensae Officialium, Judicum, & consimilium personarum, factae in vestribus sive victualibus, minime deducuntur, sicut nec aliae expensae similes, factae circa aliam familiam Praelatorum.

Ratione autem aris alieni, quo persona, solvens decimam, obligata consistit, nihil de decima minuetur, etiam si certae res Ecclesiasticae, propter hoc, a quocumque fuerint specialiter obligatae.

Item de furnis & molendinis decima praestabitur.

Solvitur autem decima de oblationibus, si ve fiant pro benedictione nubentium sive pro exequiis mortuorum.

Nec non de proventibus sigillorum Praelatorum, & de emendis quae ab excommunicatis recipiuntur.

De legatis quoque, sibi & aliis personis Ecclesiasticis, non personarum sed Ecclesiarum vel Officiorum ratione, relictiis, decima persolvitur.

Pro decima supradicta non exigetur pecunia, nisi illa quae communiter curret de mandato Domini terrae, cuius est moneta in locis, in quibus consistent fructus & redditus, unde decima persolvitur, nec aliqui pecuniam cambire cogentur eandem.

Si ex probabilibus seu verisimilibus praesumptionibus apparuerit aliquem, pensatis ejus proventibus, minus debito notabiliter de decima persolvisse, ita quod super hoc merito suspectus debeat reputari ex officio nostro per viros idoneos, deputandos a nobis, faciemus inquiri

ri ab illis, qui super hoc scire valeant, veritatem, videlicet de Consilio Diocesani Episcopi, vel aliquo deputando ab ipso, si sit ejus subditus, & non aliter, si Episcopus ipse, vel deputatus ab eo commode possit haberi, & nunc demum & non prius ille, cujus proventus fuerint taliter extimari, pro eo quod minus solveret, etiam nominatim excommunicabitur, si ejus contumacia exegerit, & visum fuerit expedire.

Episcopi autem & Abbates caeteraque personae Ecclesiasticae honorabiles non suspectae, propriae conscientiae relinquuntur, ita quod sufficiat quoad tales excommunicationis sententia, quae in nullo modo solventes, vel scienter minus solventes, & adhibentes fraudem, vel malitiam circa ipsius decimae solutionem, generaliter proferetur.

Super his autem fiet compulsio, per Censuram Ecclesiasticam, prout nobis, & illis, quibus hoc duxerimus committendum, visum fuerit expedire.

Proferetur autem, si expediens visum fuerit excommunicatio generaliter, vel specialiter in eos, qui contra solutionem decimae, vel suorum extimationem proventuum, cum fuerit facienda, fraudem, vel malitiam scienter duxerint adhibendam.

Nullus autem non solventium compellatur per secularis violentiam potestatis, nisi ipse, non solventis contumacia vel rebellio talis aut tanta fuerit, quod merito contra ipsum, sicut fiet in aliis casibus, seu negotiis propter Ecclesiasticae censurae contemptum invocari debeat auxilium brachii secularis.

Fiet autem solutio decimae, non in ipsis rebus, quae percipiuntur de proventibus, sed in pecunia numerata.

Solvitur autem decima illis personis, quas ad hoc contigerit deputari.

Rector Parochialis Ecclesiae qui, urgente necessitate curae Ecclesiae suae, puta quia ipse, residendo personaliter in eadem, per se non sufficit ipsi curae, propter multitudinem parochianorum, vel desultionem Parochiae suae, sed necesse habet unum, vel duos, seu plures capellanos conducere, & eis, praeter victum salarii constitueret: Salarium huiusmodi poterit in decimae solutione deducere; sed ratione victus Capellanorum ipsorum aliquid non deducet.

Quod, si in diversis Civitatibus seu Diocesis diversae beneficia obtineat, quae de unoquoque beneficio in Civitate vel Diocesi, in qua illud fuerit decima persolvitur.

De redditibus autem Ecclesiasticis deputatis ad fabricam Ecclesiarum, decima solvetur.

De elemosinis vero seu oblationibus, datis ad opus fabricae, maxime de his oblationibus quae in Civitatibus, & aliquibus Castris & locis praedictorum Regnorum & Terrarum in certis festivitatibus, in candelis, & cereis, & aliis, consueverunt dari, & offerri, ad opus fabricae deputatis, decima non solvetur.

Similiter nec de illis oblationibus, quae colliguntur interdum per laicos, qui collectores confortiales dicuntur, & interdum per Clericos, & quae ad opus Consortii offeruntur, ut inde luminaria in Ecclesia, cruces & calices fiant & reparantur, & etiam ut ex illis pauperibus subveniantur, & sepeliantur corpora pauperum defunctorum.

Praelati autem & Clerici exules, cujuscumque conditionis aut dignitatis existant, de suis proventibus Ecclesiasticis decimam exhibebunt.

Illae quoque personae quae sunt pro fossatis, & alias etiam pro terris beneficiandis, ut uberioribus fructus producant; & illae quae sunt in conservandis, & reparandis aedificiis molendi-

ANNO
1290.

norum, domorum, seu apothecarum, & similia, ex quibus fructus & Pensiones percipiuntur, & nisi reparentur, fructus ex eis percipi non valerent, de decima hujusmodi nomine deducuntur, nec etiam illæ quæ sunt pro custodia castrorum quamvis fiant in hoc majores solito.

Insuper de oblationibus minutissimis, quas percipiunt Ecclesiasticæ personæ ratione Ecclesiarum suarum, pro sepulturis & dandis penitentis, decima persolvetur.

Et quia non occurrit nobis quin cotidiana distributiones proventus Ecclesiastici sint censendæ, nos cum facili recordationis, Clemente Papa Prædecessore nostro, qui de illis decimam, per eum simili subsidio deputaram, debere solvi declaravit & voluit, sentientes, de distributionibus, quæ dantur in horis Canonicis, præsentibus debere solvi decimam declaramus.

Illi quoque qui deputati fuerint ad collectionem decimæ, cum eis, qui debent solvere decimam, de aliqua certa summa solvenda pro decima nequeunt convenire.

De fructibus arborum & hortorum qui venduntur, solvetur decima: de his autem, quæ consumuntur usu, vel esu decima non solvetur.

Similiter & de fructibus gregum seu animalium, si sint Ecclesiarum, persolvetur decima, deductis expensis necessariis quæ fiunt pro custodia, si vero sunt personarum, decima non solvetur.

Insuper te scire volumus quod nostræ intentionis existit, quod à præstatione hujusmodi decimæ, ut præmittitur, per nos tibi concessæ omnes Hospitalis sancti Johannis & militiae Templi Hierosolimitanorum, ac sanctæ Mariæ Theotonicorum ordinum Domus in prædictis terris constitutæ, penitus excludantur: cum ipsorum ordinum fratres ad defensionem & custodiam dictæ Terræ sanctæ sint specialiter instituti, pro quibus dicti fratres non solum bona ordinum eorundem abundanter expendunt, verum etiam personas proprias periculis exponere non formidant.

Salvo nihilominus, in prædictis & ea contingentibus, sedis arbitrio memoratæ, super dubiis, quæ possent circa talia exoriri.

Datum Romæ apud sanctam Mariam Majorem secundo Idus Maji, Pontificatus nostri Anno tertio.

Quod decima debeat colligi secundum verum valorem, & per personas à sede Apostolicâ deputatas: anno 1290.

NICOLAUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei, carissimo in Christo Filio Edwardo, Regi Angliæ illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Gerentes cordi negotium Terræ sanctæ, celsitudini tuæ decimam Ecclesiasticorum reddituum & proventuum in Angliæ & Scotiæ Regnis, ac Hibernia & Vallia, in ipsius Terræ sanctæ subsidium, sub certa forma, per certi temporis spatium, duximus concedendam, prout in Apostolicis litteris super hoc confectis, plenius & seriosius continetur.

Quia tamen in Regnis, ac Hibernia & Vallia supra dictis diversæ, ut dicitur, sunt extimationes reddituum & proventuum prædictorum: statutus ut juxta verum ipsarum valorem, tibi prædicta decima persolvatur.

Sed cum in collectione ipsius si congruo modo non fieret, multorum scandala & animarum

possent pericula suboriri, nostræ intentionis existit, ut in collectione ipsa per deputandas ab Apostolica sede personas, taliter auctore Domino procedatur, quod & hujusmodi scandala sive pericula valeant evitari, & indemnitati tuæ condigno favore, quantum ad perceptionem prælibatæ decimæ providè consulatur.

Datum apud sanctam Mariam Majorem quarto Idus Januarii, Pontificatus nostri Anno secundo.

Bulla pro Foro Ecclesiastico contra Diplomata Regis Angliæ: Anno 1291.

NICOLAUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei, carissimo in Christo Filio Edwardo Regi Angliæ illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Dudum ad nostram perlato notitiam quod frequenter, cum in Regno tuo super negotiis ad Ecclesiasticum forum spectantibus, Apostolicas litteras emanare contingit; sicut in cæteris Christianorum Regnis usu cotidiano emanant, & consueverint, tam in tuo, quam in eisdem Regnis retroactis temporibus emanare, illas non licet impune præsentare Judicibus.

Et si forsitan præsententur, currit quantocius, breve regium, ac earum usum, sub penæ comminatione, quam executio prompta subsequitur, si fiat contrarium, interdicat.

Et quod sæpe, ipsis litteris capiuntur etiam si Ecclesiasticæ sint personæ, quodque propter leves offensas hujusmodi absque detrimento dignitatis & status, pro Regali & Ministrorum Regalium libito, Regio carceri mancipantur.

Nec permittuntur personæ Ecclesiasticæ extra ipsius Regni limites auctoritate Apostolica evocari.

Et quod etiam Regia curia se, de nonnullis causis, quæ ad forum Ecclesiasticum indubitanter pertinere noscuntur, quarumque cognitio nequaquam cadit in laicum, sacris contemptis Canonibus intromittit.

Quodque aliàs in eodem Regno libertas Ecclesiastica non servatur nec ipsam servari ministri Regii patiuntur.

Nos celsitudini Regiæ per bonæ memoriæ B. Grossetan. Episcopum tunc viventem, nostras affectuosas litteras, mentem super hoc nostram exprimentes, apertius duximus dirigendas personam Regiam, per eas rogantes & obsecrantes per viscera misericordiæ Dei nostri, tibi nihilominus in remissionem peccaminum injungendo, ut si conservarent in his facta relictibus, ea sic celeriter & omnino corrigere ac emendare curares, ut exinde divinæ retributionis præmium consequi mereris; prout in eisdem litteris plenius diffusius & seriosius continetur. Alioquin te scire volumus quod circumspectio dictæ sedis non posset talia sub dissimulatione transire, quin contra eos qui forent culpabiles in præmissis, justitia suadente, procederet prout ei expediens videretur.

Sed, licet tibi prædictas litteras præfatus Episcopus præsentarit earumque contenta didiceris, responsionem tamen Regiam super illis, nec per eum, neque per litteras, aut nuncium Regium nobis postmodum direxisti: quod si diligenter attenditur causam admirationis includit cum tanti & tam ardui negotii qualitatem tam intime sedem contingentis eandem, dignæ sequi responsionis oraculum debuisset.

Cum itaque negotium ipsum cordi specialiter

ANNO
1291.VII.
Ex Archiv.
Angl. Rimer
Tom. 2. pag.
530.VI.
Ex Arch.
Angliæ Rimer
Tom. 2.
pag. 459.

ANNO
1294.

habeamus, nec possimus, fieri nec debeamus, præmissa dissimulationi relinquere, cum in grave libertatis Ecclesiasticæ detrimentum & ejusdem sedis contemptum non modicum, cedere dignoscatur.

Magnificentiam Regiam, iteratis & attentis precibus, rogandam duximus & hortandam quatinus, ob divinam, & ipsius sedis reverentiam, tuæque salutis & honoris augmentum, prædicta celeriter corrigas & emendes.

Et nihilominus tuæ intentionis propositum, & quod etiam feceris in hac parte, nobis per tuas litteras, non differas intrinsece, ne te successu temporis, Terræ sanctæ negotium, quod salubriter assumpsisse dignosceris, prosequente, tibi forsitan Ecclesiam reputes illuisse, si per eam, suadente iustitia, procedi conigerit ad correctionem debitam prædictorum.

Sic te in his efficaciter habiturus, ut Regiæ devotionis promptitudinem, quam in hoc facilem cupimus inveniri condignis laudibus attolamus.

Datum apud Urbem Veterem sexto Idus Junii, Pontificatus nostri Anno quarto.

C O E L E S T I N U S V .

P O N T I F E X C X C I V .

A N N O D O M I N I M C C X C I V .

Vide Compendium Vitæ in *Magni Bullarii Romani Tom. I. hujus Editionis Luxemb. 1727. fol. 169.*

I.
Ex Archiv.
Ang. Rumer.
Tom. 2. pag.
657.

Bulla Monitoria Regi Angliæ super Pace inter ipsum, & Philippum Regem Franciæ Anno 1294.

Fungentes pii Patris officio ad prosperum statum universalis Orbis intendimus, sed ad tuum, fili carissime Regni tui voto propensiori ducimur, & more paterno te ad ea, quæ tuæ salutis expediunt ac honori & utilitatibus tuis & ipsius Regni congruunt, salutaribus exhortationibus excitamus, ut deducta per te in rationis examen, admittantur devotius, & admissa tibi Regnoque prædicto, ad salutem, concedente salutis auctore, proficiant, pacem universaliter germinant producantque quietem.

Progenitores quidem tui Christianissimi Principes, erga Deum, & Romanam Ecclesiam clariore devotione fulgentes, perfecta circumspeditionis imbuti prudentia, vitatis scandalis, pacem undique coluerunt, plenam eam amplectentes affectibus, totisque studiis perquirentes, quæ inter alia insita eis dona virtutum, ipsorum statum & nomen exaltavit felicioribus incrementis.

Ipsa enim à Domino suis discipulis testamentali quodam edicto relicta, cultores suos opibus beatæ fertilitatis amplificat, & illis quos suavitate ejus reddit impius seductor expertes, utriusque boni præmium impeditur.

Profecto nostrum & fratrum nostrorum acriter percusserunt auditum, artulerunt lacerationis incendia nostris & ipsorum præ dolore visceribus amari rumores, nostris nuper auribus referentes quod inter te, & carissimum in Christo filium nostrum Philippum Francorum Regem illustrem, materia erat dissensionis exorta, ob quam hinc inde, pro dolor! munimenta belli

ca parabantur, non utinam! corporum & animarum dispensia, non utriusque Regno irreparabilia pericula & Terræ sanctæ per consequens illavora.

Licet igitur inter assiduas curas & immensas sollicitudines, quæ nobis ex Ministerio Apostolicæ servitutis incumbunt, singulos Orbis Terræ Catholicos Principes, & universos Christi fideles, in pace libenter, & unitate servemus, de salubritate statu tuo & dicti Regis, ac tui ejusque Regnorum, eo nimirum libentius, eoque sollicitius & profundius cogitamus, quo te, ac Regem eundem & dicta Regna ipsa Mater Ecclesia sinceriori caritate prosequitur, & in te ac ipsis majori securitate quiescit ac plenius delectatur.

Unde vias perquirentes & modos, quibus auctore Deo, inter te, ac præfatum Regem super hujusmodi exorta discordia, & salubre adhibere remedium, & futuris obviare periculis valeamus, aliquos ex fratribus ipsis, vel alios, de quibus qualitas facti fuerit, pro reformanda hinc inde concordia proponimus, illuc celeriter destinare: utinam! possibilitas nobis adesse nostram ibi exhibendi præsentiam, ut aliis prætermisissis agendis, præsentialiter ostenderemus effectum, quod in votis gerimus in hac parte; sed localis distantia & proprii senectus corporis, non permittunt.

Quare celsitudinem Regiam rogamus, & obsecramus in filio Dei patris, quatinus diligenter attendens, quod tuis & prædictorum progenitorum tuorum votis divina multipliciter favit clementia, & si propterea te sibi deceat gratum, & acceptum & placidum exhibere, si pro sui reverentia nominis quicquam interdum molestiæ ferre cum patientia tenearis, & si per te solerti studio sint vitanda, quibus ejus viscera lacerantur.

Considerans quoque prudenter, quam sit apud Deum & homines detestandum, quod te ac præfatum Regem tam propinquo gradu consanguinitatis affectos, tamque contigua vicinitate conjunctos, fomites odiorum inficiant, dissensionum discrimina iacrent, ac actus reddant bellici, quod avertat altissimus inquietos: quantum quoque præcavere te deceat, ne tui occasione ipsi Terræ Sanctæ deperat, ne hujusmodi prætextu discordiæ Christiani nominis inimici fortius invaleant & abjiciens, quæsumus inimicas fluctuationes ab animo tanquam Athleta Christi Orthodoxæ Religionis cultor eximius, pugil Ecclesiæ strenuus, ipsam odientium æmulus, pacis amator inclitus, pacis custos egregius pacem persequentium inimicus, prosequens diligentius viam pacis, à quibuslibet interim processibus velis & actibus abstinere per quos, quod absit à Deo, valeret hinc inde odiorum flammæ concretere adeo invalere discrimina, quod aut impossibile, aut nimis difficile forsitan redderetur salubre in talibus, ac desideratum posse remedium adhiberi.

Sic ergo verbis nostris aures devotus inclines, & precibus Apostolicis acquiescas, quod Dei non incurras offensam, quin immo filiali sibi devotione complaceas, ac suam & Apostolicæ sedis benedictionem, & gratiam plenius exinde merearis.

Et ecce! dilectum filium Magistrum Bertrandum dictum Delgor, Canonicum Lugdunen. Capellanum nostrum exhibentem præsentium, exaltationis tui nominis, honoris & culminis fervidum Zelatorem, nunc ad præsens tuæ magnitudini duximus nihilominus destinandum, qui te super præmissis de intentione nostra plenius informabit.

Datum Aquilæ sex non. Octobris, Pontificatus nostri Anno primo.

BONI-

ANNO
1294.